

PM 2012:86 RVI (Dnr 304-511/2012)

Mälarens vattenvårdsförbund – förslag till förändringar av förbundets inriktning; projektet ”Mälaren – en sjö för miljoner” samt förslag till nya medlemsavgifter

Remiss från Mälarens vattenvårdsförbund

Remisstid 30 juni 2012

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Stockholms stads medfinansiering av projektet ”Mälaren – en sjö för miljoner” avstyrks i enlighet med denna promemoria.
2. Höjningen av medlemsavgiften tillstyrks.
3. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Per Ankersjö anför följande.

Ärendet

Mälarens vattenvårdsförbund har remitterat ett förslag om ett projekt, ”Mälaren - en sjö för miljoner”. Projektet är treårigt med start under 2012 och innebär att förbundet ges en samordnande och stödjande roll i det kommunala åtgärdsarbetet för Mälaren. Kostnaden för projektet uppskattas till 8,4 miljoner kronor. Ungefär hälften av finansieringen ska kommunerna inom Mälarens avrinningsområde bidra med vilket enligt förslaget innebär att en krona per invånare behöver begäras in från alla kommuner under 2013 och 2014 för att projektet ska kunna genomföras.

Remissen innehåller även ett förslag om höjda medlemsavgifter från och med 2012. Denna fråga har dock redan avgjorts på förbundets årsstämma den 26 april 2012.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Stockholm Vatten AB.

Stadsledningskontoret anser att projektbeskrivningen är bristfällig och att projektet inte tillför det befintliga arbetet med vattenvårdsinsatser något väsentligt. Kontoret avstyrker därför att staden lämnar bidrag till projektet. Kontoret anser däremot att det finns skäl att höja medlemsavgiften och att detta får beaktas under upprättande av budget 2013.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att projektet är angeläget men att projektbeskrivningen inte är tillräckligt konkret för att motivera en finansiering från staden. Förbundet har vidare fått avslag på sin ansökan om delfinansiering från Havs- och vattenmyndigheten varmed det är oklart om förutsättningar fortfarande finns för pro-

jektet. Förbundet bör därför istället återkomma med ett mer realistiskt förslag. Nämnden anser vidare att förändringen av medlemsavgifterna är rimlig, även om den borde ha aviserats vid ett tidigare tillfälle.

Stockholm Vatten AB anser att det är positivt med åtgärder som förbättrar vattenkvaliteten i Mälaren, men ställer sig tveksam till att godkänna en avsättning av pengar till projektet innan en mer preciserad projektplan föreligger.

Mina synpunkter

Stockholms närhet till vatten erbjuder såväl stockholmarna som besökare en unik stadsmiljö med bland annat möjligheten att kunna bada mitt i en storstad. Det är viktigt att dessa kvalitéer skyddas och utvecklas. Arbetet med att restaurera förorenade vattendrag och uppnå vattendirektivets krav på våra vattenförekomster i staden är därför en prioriterad fråga. Det märks också på de offensiva satsningar på vattenvård och förstudier som gjordes i budgeten för 2012.

Det föreslagna projektet "Mälaren – en sjö för miljoner" skulle säkerligen kunna utgöra en beståndsdel i detta viktiga arbete. Men som samtliga remissinstanser påpekat är projektbeskrivningen emellertid inte konkret nog, varmed det är tämligen oklart vad projektet kommer att resultera i och mer specifikt bidra med till stadens vattenarbete. Därtill har Havs- och vattenmyndigheten sedan projektförslaget remitterades till staden avslagit förbundets delfinansieringsansökan om 4,3 miljoner kronor. Det innebär att cirka hälften av finansieringen av projektet redan nu saknas varför det får anses osäkert om det finns förutsättningar att gå vidare med projektet.

Under dessa omständigheter anser jag inte att det är lämpligt att staden beslutar att delfinansiera projektet och föreslår därför att förslaget avstyrks.

Vad gäller den föreslagna höjningen av medlemsavgiften anser jag att dylika ärenden borde hanteras med bättre framförhållning av förbundet. Effekten av det föreliggande förslagets snäva tidsram blev att frågan beslutades av förbundets årsstämma den 26 april 2012, således innan staden hade möjlighet att bereda och ta ställning till frågan. Jag delar dock remissinstansernas ståndpunkt att höjningen är rimlig och anser därför att staden ska tillstyrka förändringen. I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets och miljöförvaltningens tjänsteutlåtanden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Stockholms stads medfinansiering av projektet "Mälaren – en sjö för miljoner" avstyrks i enlighet med denna promemoria.
2. Höjningen av medlemsavgiften tillstyrks.
3. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholm den 13 juni 2012

PER ANKERSJÖ

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Informationsbrev till medlemmar i Mälarens vattenvårdsförbund

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Att som svar på remissen delvis bifalla borgarrådets förslag till remissvar
2. Samt därutöver anförda följande

Vi delar miljöförvaltningens synpunkter beträffande kritiken mot förslaget vad gäller Mälarens vattenvårdsförbunds fortsatta arbete. Även om planering och samförståndsarbete är både nödvändigt och viktigt är preciserade åtgärder för att uppfylla vattendirektivets krav viktigast. Eftersom stadens påverkan nästan helt riktas mot kustvattnet – inte mot Mälaren – bör dessutom stadens del av kostnaderna reduceras väsentligt. Och sannolikt ökas i motsvarande mån vad gäller vårt ansvar för kustvatten.

Om kostnaderna för kommande arbete i Mälaren delvis kan täckas med statliga medel är detta bra, men på inget sätt nödvändigt för det fortsatta arbetet. Kostnaderna ska utifrån PPP-principen bäras av de som åstadkommit skadorna och dit hör knappast staten i någon större omfattning.

Eftersom stadens vatten – inkl dricksvattnet – helt beror på åtgärder inom uppströms belägna kommuner är det viktigt att staden på ett aktivt sätt deltar i förbundets arbete. Härvid bör klargöras att stadens ansvar för Mälaren är begränsat men att i gengäld tar ett stort ansvar för arbetet i skärgården

ÄRENDET

Mälarens vattenvårdsförbund har lämnat förslag till ett projektinitiativ samt till förändringar av årsavgiften.

Projektinitiativ: Mälaren – en sjö för miljoner

Kommunerna har ett stort ansvar för att god status enligt EU:s vattendirektiv ska uppnås till år 2021 i vattenförekomster/fjärdar som idag inte har god status. Syftet med det föreslagna projektet ”Mälaren – en sjö för miljoner” är att underlätta och påskynda kommunernas åtgärdsarbete inom Mälarens avrinningsområde. Mälarens vattenvårdsförbund vill få en samordnande roll i detta arbete, vilket skulle innebära en utveckling och delvis ändring av förbundets arbete.

Det föreslagna projektet är treårigt med start under 2012. Det första året förankras projektet i kommunerna och en precisering görs av vilka åtgärder som bör genomföras. De nästkommande två åren ska åtgärder påbörjas/genomföras. Sannolikt behöver flera av de gemensamma åtgärdsprojekten löpa vidare efter år 2014.

Total kostnad för projektet beräknas till 8,4 miljoner kronor. Av dessa har 4,3 miljoner sökts från Havs- och vattenmyndigheten. Resterande del, 4,1 miljoner, finansieras dels av Mälarens vattenvårdsförbund, dels av kommuner inom Mälarens avrinningsområde. Kostnaderna för kommunerna utgår ifrån hur många invånare de har inom Mälarens avrinningsområde. Enligt förslaget behöver en krona per invånare begäras in från alla kommuner under 2013 och 2014 för att projektet ska kunna genomföras. Årskostnad för Stockholms stad, beräknad med utgångspunkt från bostatta inom avrinningsområdet år 2009, blir enligt förslaget 460 051 kronor.

Förslag till förändringar av medlemsavgifter i Mälarens vattenvårdsförbund med anledning av utökade behov av mätningar

Mälarens vattenvårdsförbunds verksamhet har sedan bildandet 1998 i första hand haft fokus på miljöövervakning och undersökningar i Mälaren för att mäta vattenkvaliteten. Dessa mätningar samfinansieras genom medlemsavgifter till förbundet. Medlemsavgifterna har varit oförändrade sedan starten. Det har inneburit att volymen på undersökningarna har minskat genom åren eftersom kostnaderna för dessa har ökat. Nyligen har dessutom Havs- och vattenmyndigheten gjort förändringar i indelningen av Mälaren vilket medför att fler mätningar behöver göras framöver för att man ska kunna göra rättvisande bedömningar av Mälarens vattenkvalitet. Underlaget från mätningarna är mycket viktiga för att rätt åtgärder ska kunna sättas in.

En utökad omfattning av specialinsatserna skulle dessutom innebära ett ytterligare behov av administration (specificering av uppdrag, upphandling, projektledning). Administrationskostnaden föreslås därför utöka från 30 procent så att den omfattar en heltidstjänst.

Utökade behov av mätningar och den sedan starten oförändrade medlemsavgiften har föranlett styrelsen att nu föreslå en förändring av medlemsavgiften från 2012.

För Stockholms stad innebär det en höjning från 40 000 kronor/år till 64 500 kronor/år.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Stockholm Vatten AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förslagen från Mälarens vattenvårdsförbund avser förändringar i medlemsavgift, förändrad inriktning på verksamheten samt förslag på genomförande av ett projekt.

Stadsledningskontoret finner inte att projektbeskrivningen klarar att belägga att dess genomförande i någon större bemärkelse kommer att underlätta och påskynda kommunernas åtgärdsarbete, såsom anges. Projektbeskrivning saknar därtill ett tydligt beskrivet ”förväntat resultat” och förmår inte heller placera in den påtagna rollen i ett vederhäftigt sammanhang mellan kommunernas och vattenmyndighetens befintliga roller. Stadsledningskontoret ser inte att projektet tillför det befintliga arbetet med vattenvårdsinsatser något väsentligt, ej heller att det utökade samarbetet, innebär något annat än ytterligare administrativ överbyggnad kring redan befintlig organisation. Stadsledningskontoret erfar också att Havs- och vattenmyndigheten redan avstyrkt vattenförbundets ansökan om projektbidrag på 4,3 mnkr. Ett genomförande av projektet enligt beskrivningen skulle därmed innebära att Stockholms bidrag till projektet i det närmaste skulle behöva dubblas. Stadsledningskontoret avstyrker att staden lämnar bidrag till projektet.

Stadsledningskontoret stödjer i allt väsentligt att Mälarens vattenvårdsförbund kan påta sig en samordnande och stödjande roll i det kommunala åtgärdsarbetet, detta är särskilt lämpligt i sammanhang där det intressanta geografiska området inte följer administrativa gränser. Dock ser stadsledningskontoret inte något hinder att den befintliga organisationen utvecklar arbetet i denna riktning utan att finansieringen ökas såsom förslaget anger.

I förslaget från vattenvårdsförbundet konstateras att medlemsavgiften inte förändrats sedan 1998. Stadsledningskontoret menar därför att det finns skäl att höja medlemsavgiften i enlighet med förslaget så att inte vattenvårdsförbundets verksamhet urholkas. Årsavgiften för Stockholms stads del ökar därmed från 40 000 kronor till 64 500 kronor. Årsavgiften finansieras inom budget under ”Kommunfullmäktige m.m.” såsom ersättning till utomstående organisationer och föreningar. Ökningen av årsavgiften får beaktas under upprättandet av budget 2013.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj 2012 att avstyrka medfinansiering av projektet ”Mälaren – en sjö för miljoner”, att tillstyrka den föreslagna avgiftshöjningen samt att justera beslutet omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Mikael Magnusson m.fl. (S) och Stellan F Hamrin (V), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 april 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Att skydda Mälarens vatten är, med tanke på den växande regionens långsiktiga vattenförsörjning, mycket viktig. Det är även betydelsefullt att kommuner inom hela Mälarens avrinningsområde samverkar kring åtgärder för att Mälaren ska uppnå god vattenstatus. Förvaltningen är därför positiv till att Mälarens vattenvårdsförbund har ambitioner att fungera som stöd för kommuner och andra intressenter i arbetet med att förbättra Mälarens vattenkvalitet.

Projektet ”Mälaren – en sjö för miljoner” är visserligen angeläget men förvaltningen anser att projektbeskrivningen inte är tillräckligt konkret för att Stockholms stad ska kunna bidra med 920 000 kronor under en tvåårsperiod.

Projektet förutsätter dessutom delfinansiering från Havs- och vattenmyndigheten med 4,3 miljoner kronor. Vid årsstämman den 26 april meddelades att förbundet har fått avslag på sin ansökan. Det innebär att det i praktiken inte längre finns förutsättningar för att projektet ska kunna starta 2012. Det är ännu oklart om vattenvårdsförbundet avser att gå vidare med projektiden.

Förvaltningen föreslår att Mälarens vattenvårdsförbund, efter genomgående bearbetning och förtydligande av både aktiviteter och budget, återkommer med ett mer realistisk förslag som de olika intressenterna kan ta ställning till. Förutsättningarna för att staden ska bidra med medel ökar också om arbetet inriktas på tydliga fokusområden som är kopplade till vattenförvaltningen, bland annat åtgärder för att minska påverkan från dagvatten i urbana miljöer.

Eftersom fördelningen av kostnaderna bygger på antal bosatta inom Mälarens avrinningsområde innebär det nuvarande förslaget att Stockholm stad skulle bidra med knappt en fjärdedel av budgeten som behöver finansieras av kommunerna. Med tanke på att Stockholm har en förhållandevis liten andel mark i avrinningsområdets östra del och att åtgärder framför allt behöver inriktas mot övergödning i de norra och västra delarna av Mälaren menar förvaltningen att även förslaget till kostnadsfördelningen bör ses över i ett reviderat projektförslag.

I det här sammanhanget vill förvaltningen även påpeka att Mälaren är den största enskilda leverantören av vatten till kustvattnet utanför Stockholm. Konsekvenser av beslut och åtgärder som tas uppströms påverkar vattnet i skärgårdsområdet. Utöver ett ökat samarbete med fler kommuner inom Mälarens avrinningsområde förslår därför förvaltningen att samarbetet mellan Mälarens vattenvårdsförbund och Svealands Kustvattenvårdsförbund förstärks. En samordning av tex mätdata-baser, emissionsdatabaser och flödesmodeller av olika ämnen skulle underlätta genomförandet av målen som anges i EU:s vattendirektiv.

Höjda medlemsavgifter

Medlemsavgifterna i förbundet har varit oförändrade sedan bildandet 1998. Höjningarna av avgifterna motiveras av att kostnaderna för miljöövervakning ökat och att tjänsten som sekreterare i förbundet behöver utökas från 30 % till en heltidstjänst. För Stockholms stad del innebär det en höjning från 40 000 kronor/år till 64 500 kronor/år från och med 2012. Avgiftshöjningen beslutades på årsstämman den 26 april 2012. Även om höjningen av medlemsavgifterna borde ha aviserats tidigare anser förvaltningen att det är en rimlig åtgärd om ambitionen i förbundet ska öka och om den fortsatta verksamheten ska kunna utvecklas till att omfatta mer än enbart miljöövervakning.

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten AB:s yttrande daterat den 21 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Både Stockholm Vatten (som representant för VA) och Stockholms Kommun är med i förbundet.

Förutom genomförandet av årliga kontrollprogram har Mälarens Vattenvårdsförbund genomfört projekt som läkemedelsanalyser, modelleringar, musselodling, biologiska inventeringar m.m. Projekt som vi har haft nytta av.

Stockholm Vatten betalar en förbundsavgift på 5000 kr/år, en låg avgift satt med anledning av att vi själva bidrar med tid och ett eget kontrollprogram för Östra Mälaren. Stockholms Stad betalar f.n. 40,000 kr/år med förslag till höjning 2012 till ca 65,000 kr (index sen 1998 + lite till).

Stockholms Stad har generellt varit dåligt representerat i MVVF, det är oklart vem som är kommunens representant. Stockholm Vatten AB, representerar inte staden så som vi gör i t.ex. Edsvikensamarbetet. Vi är med som industrirepresentant (för vattenförsörjningen) och är representerade i styrelsen.

För 2013 – 2014 föreslår MVVF att utöver medlemsavgiften ta ut en projektavgift för att finansiera åtgärder kring Mälaren och en heltidstjänst för att samordna kunskapsutbyte och åtgärder kring Mälaren.

Sammantaget avser MVVF att 2013 – 2014 få in 8 miljoner till: *Projektet, Mälaren – en sjö för miljoner*, hälften från medlemsavgifter (1 kr/kommuninnevånare) hälften från havsmyndigheten.

Exakt vad som skall göras för dessa pengar är ännu inte klart, det skall utredas under 2012.

Vi är positiva till åtgärder som förbättrar vattenkvaliteten i Mälaren och som ökar förståelsen för Mälarens hydrologi. Vi är dock, även om det för oss är en förhållandevis liten kostnad, tveksamma till att godkänna avsättning av medel till *Projektet, Mälaren – en sjö för miljoner* innan en mer preciserad projektplan föreligger, självklart måste kostnad vägas mot nytta.

RESERVATIONER M.M.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (MP) enligt följande.

Eftersom projektet ”Mälaren – en sjö för miljoner” är angeläget och stadens miljöförvaltning har hög kompetens bör förvaltningen aktivt hjälpa vattenvårdsförbundet att förtydliga förslagen till aktiviteter och budget.

Särskilt uttalande gjordes av Mikael Magnusson m.fl. (S) och Stellan F Hamrin (V) enligt följande.

Vi delar förvaltningens synpunkter beträffande kritiken mot förslaget vad gäller Mälarens vattenvårdsförbunds fortsatta arbete. Även om planering och samförståndsarbete är både nödvändigt och viktigt är preciserade åtgärder för att uppfylla vattendirektivets krav viktigast. Eftersom stadens påverkan nästan helt riktas mot kustvattnet – inte mot Mälaren – bör dessutom stadens del av kostnaderna reduceras väsentligt. Och sannolikt ökas i motsvarande mån vad gäller vårt ansvar för kustvatten.

Om kostnaderna för kommande arbete i Mälaren delvis kan täckas med statliga medel är detta bra, men på inget sätt nödvändigt för det fortsatta arbetet. Kostnaderna ska utifrån PPP-principen bäras av de som åstadkommit skadorna och dit hör knappast staten i någon större omfattning.

Eftersom stadens vatten – inkl dricksvattnet – helt beror på åtgärder inom uppströms belägna kommuner är det viktigt att staden på ett aktivt sätt deltar i förbundets arbete. Härvid bör klargöras att stadens ansvar för Mälaren är begränsat men att i gengäld tar ett stort ansvar för arbetet i skärgården.